

Gömda och andra papperslösa patienter

Med anledning av den senaste tidens diskussioner i massmedia med flera ställen rörande de så kallade papperslösas rätt till sjukvård vill ledningsstaben lämna följande klarläggande.

De som i dagligt tal benämns papperslösa är i huvudsak antingen

- personer som sökt asyl och har fått avslag på ansökan men ändå valt att stanna i Sverige, ofta benämnda gömda.
- personer som kommit till Sverige utan att söka asyl och som vistas här mer eller mindre illegalt för att exempelvis arbeta.
- personer som kommit till Sverige på legala vägar men som söker vård utan att uppge sin riktiga identitet.

Generellt rör det sig om personer som enligt gällande statliga bestämmelser inte har rätt att vistas i Sverige. Begreppet "gömd flykting" finns inte då en person med flyktingstatus har uppehållstillstånd i landet.

Sjukvårdsrättigheter kan ur en enskild patients synvinkel ses på två sätt:

- Rätt till vården som sådan.
- Rätt till subventionerad vård (ofta vad som avses med rätt till vård).

Rätten till vård för bland annat en papperslös regleras i hälso- och sjukvårdslagens (HSL) 4 § medan samma lags 26 § reglerar de avgifter som ska betalas för vården.

Alla som vistas i landstinget och som är i behov av omedelbar, akut, vård har enligt HSL 4 § rätt att få sådan. Vad som är akut eller omedelbar vård kan endast avgöras av den enskilde vårdgivaren i det ögonblick vården söks. **Papperslösa av olika kategorier räknas in bland dem som har denna rätt.**

Papperslösa/gömda barn som varit asylsökande och som inte fyllt 18 år har enligt en särskild överenskommelse med staten rätt till all slags vård på samma villkor som barn boende i landstinget.

Alla som söker vård och som inte är bosatta i landstinget svarar i princip själva för sina vårdkostnader. Utomlänspatienter, EU/EES- samt konventionspatienter får sina avgifter subventionerade av respektive hemlandsting eller via Försäkringskassan från hemländerna. Övriga patienter får själva svara för sina faktiska vårdkostnader. **De papperslösa ingår i denna grupp och ska svara för sina egna vårdkostnader.** Svenska medborgare bosatta i utlandet har också viss rätt till subventionerad akut vård om de inte bosatta i EU/EES-länder eller konventionsländer.

2008-08-21

När någon söker vård och bedöms vara i behov av omedelbar sådan gäller att patienten ska tas emot oavsett man kan anta att man får betalt för vården eller ej. Att neka akut vård beroende på misstanke om bristande betalningsförmåga strider mot Hälso- och sjukvårdslagens bestämmelser.

En debitering ska dock göras även om man "vet" att någon betalning inte kommer att ske. På detta sätt ges en mer rättvisande bild av enhetens verksamhet i bokföringen. Dessutom skapas underlag för att för staten visa vilka kostnader de aktuella personerna genererar.

Det är känt att när gömda/papperslösa tas emot för vård det oftast inte sker någon debitering av vårdkostnaden. Skälen till detta kan vara flera, man vet att man inte kommer att få betalt, man vill inte röja den enskilda patienten i handlingar som går utanför enheten, man vill inte belasta den gömda med skulder. Handlandet baserar sig många gånger på engagemang och empati från personalens sida.

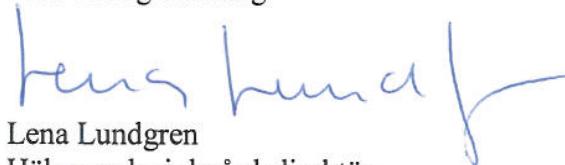
Landstinget kan inte besluta om att personer som ej är bosatta i landstinget ska ha rätt till avgiftsfri eller subventionerad vård. Ett sådant beslut skulle strida mot bestämmelserna i kommunallagen.

Personer som söker asyl i Sverige har under den tid de väntar på besked om dem får uppehållstillstånd i landet eller ej rätt till akut vård och vård som inte kan anstå. Rättigheterna är således utökade utöver vad som stadgas i HSL för den som inte är bosatt i landstinget. Landstinget får för denna vård ersättning från Migrationsverket.

Sammanfattningsvis gäller sålunda att gömda/papperslösa alltid har rätt till omedelbar vård och att några krav på förskottsbetalning eller motsv. aldrig kan ställas för att vård ska ges. Vidare ska debitering av meddelad vård alltid göras. Någon aktiv uppföljning av eventuell utebliven betalningen bör dock inte ske.

Tacknämligt om information om detta kan spridas inom respektive organisationer.

Med vänlig hälsning

Lena Lundgren
Hälso- och sjukvårdsdirektör